

Časopis pro pěstování matematiky a fysiky

Věstník JČMF v Praze. Ročník 2 (1932/33), číslo 2.

Časopis pro pěstování matematiky a fysiky, Vol. 62 (1933), No. 2, V9--V12

Persistent URL: <http://dml.cz/dmlcz/121945>

Terms of use:

© Union of Czech Mathematicians and Physicists, 1933

Institute of Mathematics of the Academy of Sciences of the Czech Republic provides access to digitized documents strictly for personal use. Each copy of any part of this document must contain these *Terms of use*.

This paper has been digitized, optimized for electronic delivery and stamped with digital signature within the project *DML-CZ: The Czech Digital Mathematics Library* <http://project.dml.cz>

VĚSTNÍK JEDNOTY ČESKOSLOV. MATEMATIKŮ A FYSIKŮ V PRAZE.

ROČNÍK 2 (1932/33).

ČÍSLO 2.

Zprávy z členských schůzí.

Brněnský odbor JČMF konal v uplynulém správním roce tyto členské schůze:

Dne 5. listopadu 1931 přednášel prof. dr. VLADIMÍR NOVÁK: Význam Faradayových objevů.

Michael Faraday (nar. 22. IX. 1791 v Newingtonu v Surrey) stal se již r. 1813 asistentem v laboratoři Royal Institution v Londýně, kde pobyl přes 50 let! Jeho původní práce byly chemické, objevil dva nové chloridy uhlíku, nalezl benzin, zkapalnil některé plyny, zejména chlor, připravil četné slitiny oceli (také nerezavící ocel!), nové optické sklo a zvláště těžké sklo pro stáčení polarisační roviny a sklo diamagnetické. Největším fyzikálním objevem Faradayovým je nalezení elektromagnetické indukce (29. VIII. 1831), jímž položen základ elektrotechnice. V r. 1833 nalezl Faraday zákony chemického rozkladu způsobeného proudem (elektrolyse), jež vedly k atomistickému dělení elektřiny a k určení elementárního náboje elektronu. Faradayovy pokusy práce („Experimental Researches in Electricity“, 1844, 1847 a 1855 a „Experimental Researches in Chemistry and Physics“ 1859) obsahují velmi četné pokusy a měření Faradayovo, zejména jeho podrobné studium elektrického a magn. pole na základě představy silných trubic, které odstranily nefyzikální názor bezprostředního působení do dálky a připravily půdu pro matematické zpracování elektromagnetických zjevů Maxwellem. Faradayův „kalendář“, obsahující popis jeho laboratorní práce v letech 1820—1862, bude vydán v 7 svazcích nyníjším ředitelem Royal Institution sirem Williamem Braggem.

Dne 19. listopadu 1931 uspořádána slavnostní schůze na oslavu zemřelého prof. JANA SOBOTKY.

Přednášející prof. dr. L. Seifert vylíčil životní osudy prof. Sobotky, poměry na vysokých školách v Rakousku v době jeho studia a vstupu na dráhu vědeckou, pak jeho pobyt ve Vídni, v Brně a v Praze. Probral jednotlivé vědecké práce, jejich souvislost s pracemi současníků a předchůdců, zejména K. Pelze, a ocenil je podle jejich významu. Na konec promluvil o jeho činnosti učitelské a působení ve vědeckých korporacích. K tomu připojil prof. dr. Novák několik vzpomínek z doby, kdy Sobotka působil na nově založené brněnské technice, a předvedl několik světelných obrázků z té doby.

Dne 10. prosince 1931 přednášel prof. dr. B. HOSTINSKÝ: Obecná teorie difuze.

Pojmu integrálu lineární substituce lze užítí k řešení soustavy diferenciálních rovnic

$$\varphi(s, t) = \sum_{j=1}^r \varphi_{ij}(s, u) \varphi_{jk}(u, t), \quad i, k = 1, 2, \dots, r;$$

integrálu lineární funkční transformace lze podobně užítí k rozřešení funkční rovnice Chapmanovy

$$\Phi(x, y, s, t) = \int_a^b \Phi(x, z, s, u) \Phi(z, y, u, t) dz$$

a Smoluchowského

$$\Phi(x, y, u + v) = \int_a^b \Phi(x, z, u) \Phi(z, y, v) dz.$$

Tyto rovnice dají se řešiti též za podmínek

$$\Phi(x, y, s, t) > 0, \quad \int_a^b \Phi(x, y, s, t) dy = 1.$$

(Viz Spisy přírod. fak. Masarykovy univ., č. 156.)

Dne 21. ledna 1932 přednášel prof. dr. E. ČECH: K teorii dimense.

V přednášce byl podán stručný obsah autorova pojednání „Dimense dokonale normálních prostorů“, uveřejněného v Rozpr. České akademie, roč. XLII, čís. 13.

Dne 4. února 1932 přednášel prof. dr. J. KLÍMA: O životě a díle ředitele Václava Jeřábka.

V pietní schůzi této vzpomenu hlavních životních dat čestného člena JČMF, ředitele Václava Jeřábka, který zemřel v Telči dne 20. prosince 1931, a podán rozbor vědecké práce Jeřábkovy z oboru konstruktivní, projektivní a deskriptivní geometrie.

Dne 3. března 1932 přednášel prof. dr. JOSEF ZAHRADNÍČEK: O měřeních točivými vážkami.

Přednášející podal přehled měření, vykonaných točivými vážkami v ústavu experimentální fyziky; uvedl dosavadní výsledky z měření gravitační konstanty metodou rezonanční, t. j. z vynucených kyvů na točivých vážkách v případech, kdy sprážením vah sekundárních a primárních je silou Newtonovou. (Spisy přírod. fakulty Masarykovy university č. 153, Brno 1932.)

Dne 16. dubna 1932 přednášel dr. VIKTOR TEISSLER, profesor Komenského university v Bratislavě: O barevném slyšení.

K problému barevného slyšení byl přednášející přiveden při sbírání materiálu pro fyziologickou optiku. Barevné slyšení patří k t. ř. dvojakým pocitům, při kterých na př. popudy zvukové jako hudba, různé šelesty, lidský hlas vzbuzují ve vědomí slyšícího zároveň dojmy světelné. Dvojaké pocity tohoto druhu se jmenují fotisma. Vedle nich se mohou vyskytovat též jiné synesthesie jako fonisma, kdy počítky zrakové jsou provázeny představami sluchovými; dále fotisma čichové, kdy vznikají barevné dojmy při počítech čichových; fotisma smyslu kožního, fotisma tvarové, chutové a pod. Z literatury uvádí přednášející řadu příkladů na fotismy i fonismy, provázenou projekcí četných diapositivů. V Bratislavě našel také některé synestetiky, které srovnává s příklady uvedenými v literatuře, zvláště v pracích hamburského profesora Anschütze. — Někteří synestetikové z řad učitelů kreslení se snaží, s odvoláváním na zdánlivé analogie mezi zvukem a světlem, usnadniti vyučování kreslení současným vnímáním hudby. S tím přednášející nescouhlasí, stejně jako se mu zdají pochybné pokusy s t. ř. barevnými klavíry a Pešánkovou barevnou plastikou na Edisonově transformační stanici v Praze. — Se zřetelem k tomu, že mezi nějakými 120 synoptiky, popsanými podrobně v literatuře, ani u dvou nelze mluvit o stejných pocitech, dochází k poznání, že při barevném slyšení jde toliko o zjev čistě subjektivní, které nemohou býti podkladem badání fyzikálního.

V podrobnější formě vyjde přednáška v únorovém čísle Bratislavy, orgánu Učené společnosti Šafaříkovy.

Dne 21. dubna 1932 přednášel dr. MIL. A. VALOUCH, docent university a techniky v Praze: O fyzikálních základech plasticity kovů.

Přednášející referoval o svých pracích vykonaných ve fyzikálním oddělení ústavu císaře Viléma pro výzkum kovů v Berlíně. První z prací vyšla

v Zeitschrift für Physik 75, 531, 1932 — společně s E. Schmidem — druhá vyšla v Metallwirtschaft. Souborný přehled tohoto nového odvětví fyziky podá autor v Časopisu.

Dne 28. dubna 1932 přednášel docent dr. O. BORŮVKA: Z diferenciální geometrie ve čtyřrozměrném prostoru.

V přednášce vyloženy byly nejdůležitější výsledky uveřejněné v autorově pojednání „Sur les hypercirconférences et certaines surfaces paraboliques dans l'espace euclidien à quatre dimensions“. (Spisy vydávané přírod. fakultou Masarykovy univ., čís. 146.)

Dne 12. května 1932 přednášel RNC. E. KEPRT: Elektrické obrazce.

V přednášce byla předvedena aparatura k vytváření elektrických obrazců a ukázána řada původních fotografií, jež byly provedeny ve fyzikálním ústavě Masarykovy university. Byl podán též nárys teorie elektrických obrazců.

Dne 9. června 1932 přednášel profesor Yalské university v Newhavenu ALOIS F. KOVAŘÍK: O stáří Země na základě vlastních prací z oboru radioaktivity. Přednáška je uveřejněna v Časopisu.

Schůze výboru JČMF konaná dne 4. června 1932: Prof. dr. H. Cramér přednášel 11. a 12. dubna t. r. na pozvání JČMF, Jednoty pro vědy pojistné a Spolku pojistných techniků. — Členové JČMF byli pozváni na přednášky, které konali prof. A. F. Kovařík z university Yale a M. de Broglie, J. J. Trillat a L. Leprince-Ringuet z Paříže. — Bylo gratulováno prof. J. Kaprasovi, jenž se dožil 85 let. — Na kongres průmyslové chemie delegován Posejpal. — Odstupujícímu redaktoru Rozhledů dr. J. Schustrovi vysloven jednomyslně dík. Pro příští ročník zvoleni redaktory pro matematiku a deskript. geometrii dr. F. Vyčichlo a pro fyziku a ostatní vědy přírodní dr. A. Wangler. — Schváleny tyto návrhy komise pro typografickou úpravu: Desetinná tečka nahradí se čárkou; podává se žádost na MŠO, aby vyhlásilo užívání desetinné čárky v učebnicích. Označování jednotek měr a vah bude sázeno obyčejným písmem. Kursivou budou sázeny jen algebraické veličiny, obyčejnými typy funkční znaky, groteskem operátory. Nahrazení řecké kursivy písmem stojatým závisí na opatření nonpareilu. — Jednáno o projektu novostavby na pozemku při domu JČMF. — Do přípravného výboru sjezdu slovanských matematiků delegován Valouch.

Schůze výboru JČMF konaná dne 16. listopadu 1932: Bylo gratulováno prof. Láskovi k sedmdesátinám, prof. Kloknerovi k šedesátinám, prof. Pantoflíčkovi k volbě presidentem MAP. Na oslavě šedesátin prof. Votočka zastupoval Jednotu Nachtikal. — Řed. tiskárny Jednoty, Ladislav Štorkán, má 60 let; usneseno mu blahopřáti a projevit uznání za jeho práci. — Schválen referát a vyúčtování Koláčkovy desky. — Usneseno účinně přispěti ke konání sjezdu slovanských matematiků a otisknouti sjezdové publikace v Časopisu (návrh brněnského odboru). — Vzata na vědomí zpráva o činnosti matemat.-fysik. kroužku v Bratislavě a povolena mu další podpora. — Probrán stav publikační činnosti a výsledek prodeje knih od 1. 7. do 31. 10. — Valná schůze určena na den 18. ledna 1933.

Koláčkova deska. Výlohy činily: za návrh a odlití desky Kč 2662,20, za dovoz a upevnění desky Kč 244,80, za vñec, tiskopisy, poštovné a pod. Kč 830,— (kromě pořadatelských výloh, jež uhradila obec slavkovská, a neúčtovaných výloh brněnského odboru ÚSČSP a členů pořadat. komise), celkem Kč 3737,—; subskripcie — soupis příspěvků je uveřejněn dole — vynesla Kč 5888,—. Rozdíl Kč 2151,— byl doplněn usnesením výboru na Kč 2500,— a složen do Fondu pro podporu vědeckého badání při JČMF jakožto „Koláčkův základ“.

Na Kolářkovu desku došly tyto příspěvky: Dr. V. Novák, T Brno 400,—, dr. A. Hrazdil, MŠO Praha, 20,—, J. Liška, rg Jindř. Hradec, 10,—, J. Krejčí, r Kroměříž, 20,—, dr. F. Nachtikal, T Praha, 100,—, A. Bednář, řed. oa Beroun, 100,—, dr. B. Mašek, hvězd. Praha, 30,—, J. Jiráček, g Písek, 10,—, dr. V. Sukdol, r Písek, 50,—, dr. J. Svoboda, T Praha, 100,—, L. Červenka, vl. r., Praha, 50,—, J. Brdička, říd. uč., Chrudim, 10,—, J. Horák, rrg Brno, 10,—, dr. J. Hronec, T Brno, 40,—, ing. dr. P. Vitouš, Most, 20,—, V. Benda, rg Domažlice, 25,—, ing. F. Čechura, B Příbram, 30,—, dr. J. Štěpánek, v. š. r., Praha, 50,—, J. Chrapan, uč., Urmin, 10,—, V. Charfreitag, drrg Hradec Král., 10,—, J. Zucek, rg Orlová, 10,—, ing. E. Klier, Plzeň, 20,—, dr. J. Zahradníček, U Brno, 50,—, ing. F. Klapka, Uh. Hradiště, 10,—, F. Jelínek, rg Rychnov, 20,—, Prof. sbor g Jičín, 50,—, K. Regner, r Ml. Boleslav, 10,—, dr. K. Čupr, T Brno, 100,—; dr. J. Janko, odb. r., 50,—, dr. L. Pilz, p Hradec Král., 20,—, dr. A. Semerád, T Brno, 20,—, D. Kocián, řed. rg Telč, 20,—, dr. M. Šmok, r Praha XI, 30,—, J. Friedrich, r Praha I, 25,—, dr. M. Neubauer, rrg Brno, 10,—, dr. A. Jemelka, g Praha XIX, 20,—, dr. L. Seifert, U Brno, 20,—, RNC J. Bydžovský, Praha, 10,—, F. Mareš, řed., Brno, 50,—, F. Strer, z. š. i., Praha, 20,—, dr. K. Šilháček, rg Praha VIII, 10,—, A. Kubánek, rg Kroměříž, 20,—, K. Rotrekl, rg Hranice, 5,—, J. Vokoun, rrg Ústí n. L., 20,—, ing. V. Hlavsa, měř. r., Praha, 5,—, O. Kodl, rg Val. Mezirříčí, 10,—, nejmenovaný, 10,—, F. Kudela, min. kom., Praha, 10,—, A. Ždímal, v. š. r., Brno, 50,—, V. Vacek, pš Brno, 20,—, L. Labský, v. adj., Pezinok, 10,—, A. Lakomá, prof., Drahotuše, 5,—, dr. L. Morávek, ZŠR Brno, 25,—, dr. J. Buchar, r Jičín, 8,—, dr. J. Hambálek, oa Olomouc, 50,—, F. Hrubeš, řed. Praha, 50,—, V. Kolc, rg Prievidza, 10,—, F. Veselý, rrg Turč. Sv. Martin, 40,—, dr. B. Bydžovský, U Praha, 200,—, dr. F. Závíška, U Praha, 500,—, A. Davídek, řed., Brno, 10,—, J. Dvořák, drrg Praha, 40,—, dr. A. Dittrich, St. Ďala, 50,—, S. Petíra, v. š. r., Praha, 20,—, dr. J. Honzák, r Pardubice, 20,—, J. Kříbek, rg Bučovice, 10,—, F. Němec, rrg Znojmo, 5,—, J. Bršlica, r Bratislava, 100,—, J. Maňák, rg Čes. Budějovice, 20,—, dr. J. Schuster, r Praha II, 10,—, J. Moravec, uč., Praha, 80,—, dr. V. Špaček, rg Roudnice, 30,—, dr. V. Posejpal, U Praha, 100,—, dr. M. Valouch, Praha, 100,—, dr. A. Žáček, U Praha, 500,—, dr. V. Trkal, U Praha, 500,—, dr. K. Rychlík, T Praha, 50,—, dr. V. Jarník, U Praha, 50,—, dr. M. Kössler, U Praha, 50,—, dr. J. Březina, rg Praha, 10,—, dr. F. Vyčichlo, r Praha, 10,—, dr. V. Hruška, T Praha, 50,—, dr. A. Wangler, rg Č. Brod, 20,—, dr. V. Ryšavý, rg Praha XVI, 10,—, dr. O. Jeništa, MŠO Praha, 10,—, F. Vrána, r Praha XII, 20,—, dr. J. Seydler, pš Plzeň, 30,—, dr. A. Vašíček, T Brno, 5,—, ing. J. Voráček, Praha, 20,—, dr. J. Mayer, vl. r., Jindř. Hradec, 30,—, dr. J. Jarušek, rrg Kralupy, 20,—, O. Pelc, pš Košice, 5,—, dr. V. Šebesta, B Příbram, 100,—, Profesorský sbor čes. techniky, Brno, 500,—, dr. P. Prašinger, T Praha, 20,—, J. Pavlíček, rg Pardubice, 20,—, J. Filip, rrg Turč. Sv. Martin, 10,—, Brněnský kraj, odbor UŠCp, 500,—, dr. Z. Horák, oa Praha, 20,—, dr. J. Mašek, r Olomouc, 15,—. Celkem Kč 5888,—.

Přesídlení Jednoty. Ježto k novostavbě na pozemku Jednoty dosud nedošlo a dosavadní místnosti Jednoty potřebuje nynější majitel domu Sekuritas, přesídli Jednota od 1. ledna 1933 do paláce pojišťovny Sekuritas v Praze II, Vodičkova 20, kde bude míti v V. patře 4 kancelářské místnosti (výtah) a v souterrainu skladiště a prodejnu.

Vydává, nakládá a tiskne Jednota československých matematiků a fysiků v Praze II, Hopfenštokova 9. — Odp. red. Dr. Miloslav Valouch. — Vychází nejméně osmkrát ročně. — Novinová sazba povolena ředitelstvím pošt a telegrafů čís. 294428-VII-1931.